

1927

G O S P O D A R

Št. 20

Kmetijska razstava
v Ljubljani

od 17. do 25. septembra 1927.

Jesenska kmetijska razstava, ki jo v zvezi z drugimi prireditvami prireja Ljubljanski velesejem, pridobiva vsako leto večjo važnost in pomen. Lanska kmetijska prireditev je imela strokovno-poučno smer, letošnja pa bolj trgovsko-kupčijski namen. Umestno je, da seznanimo naše čitatelje vsaj v kratkem z uspehi posameznih oddelkov, da bodo znali v bodoče že vnaprej ocenjevati take prireditve in se jih udeleževali v večji meri nego do sedaj.

Razstava kmetijskih strojev je zavzela cel paviljon »K«. V njem so razstavile štiri glavne dobaviteljice strojev iz Ljubljane, in sicer Gospodarska zveza, Kmetijska družba, ter trvdki Štupica in Verovšek. Tu si je vsak obiskovalec lahko ogledal najrazličnejše kmetijske stroje od pluga do kultivatorja in planeta, kosilnice in brane, mlatilnice, čistilnice, trierje in vsakovrstno kmetijsko orodje. Največje zanimanje so vzbujali Sackovi plugi najnovejšega tipa, s katerim se je 21. septembra priredilo v bližini velesejmskega prostora poskusno oranje. Zraven strojev in orodja je tukaj razstavil tudi Agrikulturo-kemični urad svoje gnojilne poskuse in razna umetna gnojila. Na drugi strani pa so bili razstavljeni gnojilni poskusi Delegacije proizvajalcev čilskega solitra s številno kmetijsko literaturo, ki jo je ta ustanova že dosedaj izdala. Tu se je lahko vsak kmet prepričal, kaj se da doseči z umetnimi gnojili.

Zelenjadni oddelek je imel namen pokazati, kako zelenjavo gojimo v Ljubljani in okolici, obenem pa vzpodbuditi vrtnarje, da zboljšajo svoje domače vrste. Tudi tukaj se je pokazalo, da imamo doma mnogo lepe in okusne zelenjave, ki bi se lahko kosala z vrstami, ki jih gojijo v okolici velikih mest. Ta oddelek je bil tudi poučen za kmete iz dežele, ki jih je navajal na gojenje zelenjave v večji meri v domačem vrtu zaradi zboljšanja domače prehrane.

Čebelarški oddelek je imel veliko častilcev, saj se imenuje ta kmetijska panoža »poezija kmetijstva«. Četudi ni bila letos dobra letina medu, ga je bilo vendar le obilo razstavljenega in na prodaj. Tu je bilo raznih vrst medu, od cvetličnega, hojevega in sadnega do ajdovega, ki ga je bilo letos največ. Lahko se je bilo prepričati, kako izgleda in kak okus ima pravi med in kakšen pa potvorjeni. Tudi žive čebele so bile tu razstavljene in med njimi je vsak lahko našel matice zaznamovane z rdečo točko kot znak letnice. Interesenti so razen tega videli tu razno moderno čebelarstvo orodje in priprave.

Mlekarski oddelek je bil v znamenju sirarstva. Okrog 40 sirarn in mlekarskih zadrug je razstavilo sir in nekaj masla. Tisti, ki hvalijo samo švicarski ementalški sir, so se tukaj lahko prepričali, da prav nič ne zaostaja za njim naš vrhniški, logaški in bohinski emendolec. In vendar

plačujejo naši meščani raje tuje blago po 80 Din kg in še več, med tem ko imajo domači enakovredni izdelek po komaj polovični ceni. — Ocenjevalna komisija je imela težak posel, ko je določevala kakovost razstavljenih sirov. Bilo je veliko dobrega in zbrati najboljše za zlate in srebrne kolajne, ni bilo lahko. — Pri tem pa treba omeniti še en greh, ki ga delajo večkrat bohinske planinske sirarne, ki mešajo med kravje tudi kozje mleko. Zadržuje samo en liter kozjega mleka na 100 litrov kravjega, pa se to pri siru takoj pozna, kar mu znatno zniža vrednost. Zaradi tega bi morale biti sirarske zadruge skrajno previdne in ne puščati na planine med krave niti ene koze.

Vinski oddelek je pokazal, s kakimi vini v buteljkah razpolaga Slovenija. Na Dolenjskem ne raste samo kisli cviček, ampak tudi kapljica, ki se lahko meri z boljšimi vini naše države; Haloze tudi ne dajo samo plehka, prazna vina, ampak prvovrstne pijače; o ljutomerskih in radgonskih vinih pa je itak znano, da jih naša država nima boljših. — Toda še nekaj drugega je hotela poudariti vinska razstava: da je največje važnosti, če se pusti grozdje na trti, da popolnoma dozori, in da trta podeli vinu samo polovico njegove dobrote, drugo polovico pa mu zagotovi samo — umno kletarenje.

Brezalkoholna produkcija seveda ni smela manjkati na tej kmetijski razstavi, kajti njena je bodočnost. Četudi ne igra dandanes pri nas posebne vloge, vendar ni podcenjevati njenega kulturnega in gospodarskega pomena za bodoče izkoriščanje sadja in grozdja v Sloveniji.

Konjska razstava je bila v nedeljo, dne 25. septembra in je pokazala prav lep plemenski material. Splošno je bilo mnenje, da še nikdar ni bilo pri nas zbranih toliko prvovrstnih konj kot sedaj.

Razen tu navedenih kmetijskih oddelkov je bilo na tej Pokrajinski razstavi še krasen cvetličarski paviljon, gledališka razstava, higienska razstava, vzorčni sejem ter razna zabavišča in zanimivosti. Zaradi tega je velike važnosti, da si kmetje v večjem številu ogledajo take prireditve, ki jim služijo v pouk in razvedrilo.

Sadni semenj na kmetijski razstavi.

Izmed vseh oddelkov kmetijske razstave, ki je bila na ljubljanskem velesejmišču od 17. do 26. septembra, je vzbujala največ pozornosti razstava sadja, ki je bila prirejena v obliki sadnega sejma. Posebno je ugajalo, da je bilo vse sadje razstavljeno in tudi prodano v ličnih ameriških zabojih, ki držijo po 17—20 kg čiste teže. Ta zaboj so razstavili in prvi vpeljali v sadni trgovini Američani. Sedaj ga vpeljuje vsa Evropa. Brez dvoma se bo uveljavil tudi pri nas, ko se bo kupčija z namiznim sadjem bolj razvila.

Na sadnem sejmu je bilo razstavljenih vsega skupaj okoli 500 zabojev, deloma prav vzorno, deloma dobro, deloma pa tudi neprimerno vloženi večinoma z zimskimi jabolki najrazličnejših sort. Vsi zaboji so bili opremljeni z enotno etiketo, na kateri je bilo ime lastnika, sorta, teža in cena sadja. Večina sadja je bila iz Dolenjske in dolenj. Posavja (Sevnica, Krško, Brežice); nekoliko tudi iz Savinjske doline in ljubljanske okolice. Gorenjska in večji del mariborske oblasti je imel tako slabo sadno letino, da se ni mogel udeležiti sejma. Zastopana so bila skoro zgolj jabolka. Hrušek je bilo le nekaj malega, še manj pa drugih sadnih plemen. Naša lepa in dobra dolenjska vošččenka je prednjačila v vsakem oziru, ker je je bilo same 100 zabojev. Takoj za njo pride kanadka s 70 zaboji. Razen teh dveh glavnih sort so bile v večji množini zastopane še sledeče: mošanekar v 30 zabojih, zlata parmena v 30 zabojih, razni kosmači v 25 zabojih. Po nekaj zabojev je bilo še mnogo drugih sort. Posebno pozornost je vzbujala zbirka orjaških plodov hrušek in jabolk iz samostana oo. Kartuzijanov iz Pleterjev. Tu se je očitno videlo, kaj zmore tudi v našem podnebnju umno negovanje sadnega drevja.

Razstavljalci najlepšega sadja, ki je bilo obenem tudi pravilno sortirano in vloženo, so bili odlikovani in sicer sta dobila dva zlato, šest srebrno, šest bronasto kolajno in nekateri priznalne diplome.

Pri razprodaji so segali kupci najprej po zimskih jabolkih, ki so imela lepo (rdečo), vabljivo zunanost in ki so bila enakomerno razbrana ter okusno vložena v zaboj. Naj je bil pa sad še tako dobre sorte in tudi sicer zdrav in čist, na kupca ni napravil ugodnega utisa, ako je bil v zaboj kar natršen in celo v raznih debelostih. Naši sadjarji naj si torej dobro zapomnijo tale nauk: v trgovini z namiznim sadjem ima pred vsem veljavo trpežno, zimsko sadje, lepe zunanosti, ki pa mora biti skrbno obrabano in razbrano po debelosti. Kdor prodaja sadje v zabojih, ga mora znati tudi pravilno vložiti in sicer tako, da se pri prevažanju nič ne poškoduje in da je že zunanost vabljiva in prikupljiva.

Sejem je obiskalo razen mnogo tisoč meščanov in interesentov z dežele, tudi več velikih sadnih trgovcev z juga naše države (Zagreb, Karlovec, Novi Sad, Belgrad itd.) in iz inozemstva (Gradec, Dunaj).

Končno moramo priznati, da bi bila prireditev uspela še mnogo bolje, ako bi bila splošna sadna letina boljša, ako bi se bila vršila vsaj za 3 tedne pozneje in — tega ne moremo zamolčati — ako bi bili naši preprosti sadjarji bolj zavedni. Nudile so se jim vse ugodnosti, ki pri sličnih razstavah niso običajne. Prostor so imeli zastoj, zaboji so se jim poslali brezplačno, razstavljeno sadje se jim je dobro prodalo.

lo in kar je najvažnejše, delala se je vsestranska reklama za naše domače sadje in druge kmetijske proizvode. Pa kljub temu je bila udeležba tudi iz tistih krajev, kjer je mnogo sadja, prepričala.

Vedar pa smo prepričani, da bo ta prireditel, čeprav še pomanjkljiva, mnogo pripomogla in da bo dobilo naše sadje vedno veljavo na tu- in inozemskem sadnem trgu.

Poskusno oranje.

V sredo 21. septembra se je ob prihki Pokrajinske razstave na travniku v Tivoli zraven velesajma vršilo poskusno oranje s Sakovimi plugi raznih vrst. Prireditvi je prisostvovalo mnogo kmetovalcev in drugih interesentov, ki so z zanimanjem sledili načinu oranja z različnimi plugi in izražali svoja mnenja o tem. Zato je bilo to poskušanje orodja izredno poučno ne samo za prisotne kmetovalce, ampak tudi za zastopnika Sakove tvrde g. Schneidemana, ki je vodil oranje in pojasnjeval delo posameznega pluga, ki je pri tem spoznal želje slovenskega orača.

Univerzalni Sakovi plugi se lahko poljubno uravnajo za plitko ali globoko oranje, za ostre ali široke brazde, za temeljito obračanje zemlje ali za drobljenje. Razen tega so ti plugi tako zgrajeni, da zadostuje eno orodje, na katero se lahko pritrdi, oziroma nadomesti plug z okopalnikom, osipalnikom, izruvačem za krompir in onim za peso ter številne druge priprave. Jekleni material, iz katerega so ti plugi izdelani, je izredno trpežen, saj imamo v Sloveniji Sakove pluge, ki že nad 35 let vršijo svojo nalogo v popolno zadovoljnost njih lastnikov. Ni torej nikako čudo, če se je ta plug tako razširil po Sloveniji, da ga ne more noben drug izpodrinuti.

Kmetom, ki so prisostvovali poskusnemu oranju, sta še najbolj ugajala pluga D7MN in D6MN, ki sta za večino zemlja Slovenije najprikladnejša in najbolj zahtevana. Za posebno lahke in plitke zemlje se priporoča D5MN, za težke pa in za globoko oranje D8MN ali pa celo D10MN. Za rigolanje hmeljnikov je precej dober R14MN, vendar se še bolj priporoča R16. — Izmed obračalnikov je na ne ravno najboljše zemlji izvrstno deloval brabantki obračalnik BW71, ki je prikladen za bregovite lege in obrača zemljo vedno na eno stran. Vendar se je navzočim kmetom zdel ta plug nekoliko pretežak in so si nekateri naročili plug iste vrste, le za dve številki manjšega pod številko BH51. — Kar je pri Sakovih plugih posebno velike važnosti je to, da so zgrajeni po načinu samovodilnikov, ki jih je postaviti v brazdo in gredo sami brez vodstva.

To poskusno oranje je pokazalo, da je potrebno našim kmetom v delu predočiti razne stroje in poljedelsko orodje, ki ga naj vidijo in preskušajo ter se prepričajo o njegovi uporabnosti. Tedaj bodo tudi uvideli, da je tak moderno zgrajen plug vendar toliko glede dela kakor glede trpežnosti veliko več vreden, nego kako podeželjsko slabo skovano oralo. Danes, ko je carina na pluge odpravljena, je vsakemu po-

sestniku omogočeno, za primeroma nizko ceno nabaviti si dober plug, ki mu bo trajal desetletja ter njegovo zemljo pravilno obdeloval.

Gnojenje ozimine.

Jesenska setev je tu in marsikateri kmetič se pripravljala, da bi spravil ozimno pšenico, rž in ječmen v zemljo. Če je bila že k predsadežu dobro pognojena in v redu obdelana, bi v splošnem ne bilo kaj prigovarjati taki setvi. Vendar z gotovostjo lahko trdimo, da večina sveta, namenjena za ozimino, ni v takem stanju, da bi zadostovala potrebam rastlin, od katerih zahtevamo pridelka. Slovenski kmet mora namreč vedno imeti pred očmi, da so naše zemlje vsled intenzivne kulture, ker zahtevamo od njih navadno dvakratni pridelek na leto, precej izčrpane. Tudi ne dobijo nikdar dovolj hlevskega gnoja, ki bi naj nadomestil odzeta jim rastlinska hranila. Zato tudi gnojimo obdelani svet z umetnimi gnojili.

Neštevilni poskusi, izvedeni po celem svetu, so ugotovili, da se največje pridelke pri naših kulturnih rastlinah da doseči samo z umetnimi gnojili, ki jih je rabiti v zvezi s hlevskim gnojem. Hlevski gnoj ima namreč sam na sebi premalo rastlinskih hranil, da bi popolnoma zadovoljil rastline. Tudi so hranila v njem v taki obliki, da se le počasi razkrajajo in večkrat niso rastline na razpologo tedaj, ko jih nujno rabi. Zato so nam umetna gnojila potrebna, da z njimi nudimo setvam take hrane, ki jim najbolj prija.

Kot ozimino sejemo pri nas pšenico, ječmen in rž. Te tri rastline so si pa glede potreb na hranilih precej različne. Kakor znano potrebuje vsaka rastlina predvsem dušik, kali in fosforovo kislino. Izmed teh vpliva dušik najbolj na rast steblova in listov, pri žitu torej slame, kali na horenine in gomolje in hitrejšo dozoričev, fosforova kislina pa na klenost, debelost in krepak razvoj zrna. To smernico moramo vpoštovati vsakokrat, ko hočemo gnojiti z umetnimi gnojili. Vendar niso glede teh potreb vse rastline enake, ampak nasprotno precej izbirčne. Tako so na pr. številni in dolgotrajni poskusi dognali, da rabi izmed zgoraj navedenih ozimin največ dušika pšenica, za njo ječmen in najmanj pa rž, ki večkrat lahko dobro uspeva tudi brez njega. Za kali je najbolj hvaležen ječmen, potem rž, in na zadnjem mestu pšenica. Fosforove kisline potrebuje največ rž, nekoliko manj pšenica, najmanj pa ječmen. Te ugotovitve nam služijo kot podlaga za gnojenje raznih vrst žit z umetnimi gnojili.

Nikar pa misliti, da je zaraditega uporaba umetnih gnojil bogve kako težavna. Ravno pri žitih je gnojenje z njimi kaj preprosto. Zgoraj smo že omenili, da nam fosforova kislina, da obilo klenega in debelega zrna. Ravno to pa zahtevamo od žita, predvsem s superfosfatom ali Tomasovo žlindro, ki jo pred oranjem potrosimo po njivi in zaorjemo ali po zorani njivi pobranamo. Superfosfata vzamemo 300 kg, ali 400 kg Tomasove žlindre na 1 hektar (1¼ orala). Omeniti treba tudi, da vsebuje hlevski gnoj le malo fosforove kisline, ki jo torej moramo na vsak način dodati ozim-

nam, če hočemo doseči zadovljive pridelke. Naše zemlje so večinoma revne na kaliju, zato dodamo oziminam tudi nekoliko kalijeve soli, navadno 150 kg na ha, da se koreninje bolje razvije in rastline krepkeje razkošatijo.

Dušik je pa za splošno rast najbolj potreben in je zanj tudi vsaka rastlina zelo hvaležna. Ker pa sejemo ozimino navadno po okopavinah, torej po s hlevskim gnojem dobro zagnojeno zemlji, v kateri dobijo mlade rastline v začetku dovolj že pripravljene dušičnate hrane, zatorej ne rabijo takoj dušičnatih gnojil. Vendar se pogosto opaža, da se že jesenska setev ne razvija tako, kakor bi bilo želeto; tedaj ji priskočimo na pomoč z dodatkom kakega dušičnatega gnojila. Kot tak je najprikladnejši čilski soliter, ki ga potrosimo jeseni okrog 80—100 kilogramov na ha.

Ta množina zadostuje, da se žito do zime dobro vkoreninči in razkošati, ter da lahko prenese zimski mraz.

Na ta način smo poskrbeli, da dobi ozimina dovolj hrane v zemlji za bodoči razvoj in napravimo pridelka, torej za dobro letino. Spomladi pa nam ni več skrbeit za kalij in fosforovo kislino, pač pa nam tedaj izredno koristi dušik; zato potrosimo zgodaj, lahko že po snegu, na vsak hektar kvečjemu po 10 kg čilskega solitra, ki bo v rastlinah vzbudil bujno rast in krepak razvoj bilke in klasja. Za zrnje skrbi sicer fosforova kislina, toda tudi dušik ima nanj velik vpliv.

Številni poskusi gnojenja so namreč dognali, da pomnoži 1 kg čilskega solitra pridelok ozimine okroglo za 3 kg pšenice, 4 kg ječmena in 2 kg rži.

Če hočemo torej pri oziminah doseči čim večji pridelek, jim moramo pogojiti že jeseni in pripraviti jih do krepke rasti že pred zimo. Če jim spomladi po potrebi nekoliko pomagamo z lahko raztopljivo dušičnato hrano, kakor se nahaja v čilskem solitru, smo storili vse, kar je mogoče za dober razvoj rastlin in za bogat pridelek.

Ali jeseni ali spomladi?

Še dandanes je večina naših sadjarjev mnenja, da se sadno drevje s pridom sadi samo spomladi. Jesenska saditev je skoraj neznana, dasi smo jo že mnogokrat priporočali ustno na predavanjih in po strokovnih časopisih.

Mnogoletne izkušnje drugih, v sadjarstvu naprednejših krajev namreč jasno pričajo, da ima jesenska saditev velike prednosti pred spomladno. Oglejmo si jih nekoliko!

V jeseni posajeno sadno drevo se mnogo laže in hitreje priraste nego spomladi sajeno, zlasti, ker se spomladi sadi navadno prepozno. V jeseni posajeno drevo spomladi že krepko odganja in zeleni ko drugo šele sade. Preden spomladi posajeno drevo začne odganjati, ima jesensko že lepo omladje. Še večja pa je razlika na jesen prvega leta. Drevo, ki je bilo posajeno prejšnjemu jeseni, ima dolge krepke poganjke in se mu presajanje skoro prav nič ne pozna. Ono pa, ki je bilo posajeno spomladi, včasih komaj ozeleni, ali pa naredi prvo leto ped dolge poganjke. V ugodnem slučaju pridobimo z jesensko saditvijo eno

leto, kajti jeseni posajeno drevo zraste že prvo leto toliko, kakor spomladi posajeno šele drugo leto.

To bi bila torej prva in najvažnejša prednost jesenske saditve. So pa še druge. Posebno ugodnost imajo oni, ki naročajo drevje iz drevesnice. V jeseni dobe sorte, ki jih žele in pa izbrano prvovrstno drevje. Ker imajo drevesnice še vse skupaj, lahko izbirajo po mili volji. Spomladi je pa to precej drugače, zlasti ako naročamo drevje pozno. Takrat dobimo pa izbirek, ki je ostal od jesenske in zgodnje spomladne prodaje. Tudi pri razpošiljanju je drevje v jeseni manj v nevarnosti nego spomladi, ker je na jesen hladnejše in bolj vlažno nego pozno na pomlad. Navadno imamo v jeseni tudi več časa nego spomladi, ko so polne roke raznih drugih nujnih del. Prav zato se pa spomladna saditev tako rada odlašala, da je naposled vse zamujeno in drevje propade popolnoma.

Jeseni začnemo saditi lahko takoj proti koncu oktobra in nadaljujemo tja do srede novembra, kakor je pač vreme. Z drevja, ki ga mislimo presaditi, moramo listje osmukati, preden ga izkopljemo. Drevesnice to opravijo same. Silno napačno bi bilo, ko bi presajali drevo zeleno. Take sadike bi se skoro gotovo posušile, ker bi listje neprestano izhlapevalo vodo, ki je pa korenine še ne bi mogle nadomeščati. Sicer pa med jesensko in spomladno saditvijo ni druge razlike, nego ta, da jeseni vrhov ne obrežemo, ampak počakamo s tem delom do pomladi.

Saditi smemo samo v lepem vremenu, ko je zemlja toliko osušena, da se lahko obdeluje. V premokro ali celo zmrznjeno zemljo posajeno drevo bo slabo uspevalo.

Jesenska saditev sadnega drevja ni za prav mrzle kraje, kjer se zima zgodaj začne in tudi ne za kraje, kjer je prav težka in zmrzla zemlja. Prav tako jesensko presajanje ne ugaja vsem sadnim plemenom enako. Najmanj občutljive so v tem oziru jablane in hruške. Koščičasto sadje, zlasti breskve in marelice, pa presajamo rajši na pomlad. Isto velja tudi za priščno drevje.

Konserviranje buč.

Buče dajo v zanje primerni, zadosti pognojeni zemlji najdebelejši sad izmed vseh pri nas gojenih rastlin. Tudi nudijo buče v jesenskem času svinjsko hrano, katero bi težko pogrešali, saj z njimi hranimo v jesenskih mesecih vse rejne plemenske svinje, pa tudi svinjam namenjenim za pitanje se pridno pokladajo posebno pred glavnim in tudi v začetku pitanja kot obilna hrana, da se z njimi živalim raztegnejo prebavila, katera lahko potem ob glavnem pitanju sprejemajo in izkoristijo več hrane in se živali v čim krajšem času izpitajo.

Radi obilne vode, katero vsebujejo buče, pa je njihova trpežnost prav majhna; le v suhih zračnih kletih, kakoršnih je pa pri nas prav malo na razpolago, se vzdržijo do sredi zime, da celo do spomladi, sicer nam pa kmalu segnijejo.

Dajo se pa buče prav na priprost način konzervirati ter jih v letih, ko bogato obrode, ohraniti za svinjsko hrano skozi celo

zimo in pomlad, ko iste najbolj primanjkuje.

Postopa se pa takole: V kako staro, za drugo stvar že ne več porabno kad ali čeber, se nasekajo vse, že malo nagnite, manj zrele in obtolčene buče na kak kvadratni decimeter velike kocke tako, da je kad vrhoma polna. Bučno seme se lahko pri tem izbira. V kakih štirinajstih dneh se buče v kadi sesedejo, nakar se lahko vrh naseka drugih in to ponavlja, dokler ni kad polna. Buče v kadi, katera je postavljena na kakem koli mestu pod streho, razpadajo, tvorijo se muselna-mlečne in druge kisline, ki ne dajo bogzna kako prijeten duh, pač pa buče varujejo pred gnitjem. To brozgo svinje spomladi bodisi kuhano ali sirovo, pomešano še s kako drugo krmo ali otrobi, prav rade žro.

Postopek konzerviranja je prav priprost in ga je svinjerejcem, ki imajo več buč kot bi jih v jeseni s pridom porabili — priporočati.

Denar.

g Uradni tečaji za oktober 1927. Finančni minister je za mesec oktober izdal uradne tečaje inozemskih valut, po katerih se plačujejo carine in druge državne obveznosti. Po teh tečajih velja: 1 angleški funt šterling 276.30 Din, 1 turška lira 247.50 Din, 1 napoleon 219 Din, 1 dolar 56.75 Din, 1 kanadski dolar 56.75 Din, 1 nemška marka 13.52 Din, 1 madjarski penga 9.90 Din, 1 avstrijski šiling 8 Din, 1 belgijski belga 7.90 Din, 1 poljski zlatnik 6.35 Din, 1 španska pezeta 9.50 Din, 1 holandski goldinar 22.76 Din, 1 švedska krona 15.25 Din, 1 danska krona 15.21 Din, 1 francoski frank 2.23 Din, 1 švic. frank 10.95 Din, 1 italijanska lira 3.10 Din, 1 češka krona 1.68 Din, 1 bolgarski lev 0.41 Din, 1 romunski lej 0.35 Din, 1 grška drahma 0.75 Din.

Cene.

g Ljubljanski trg. Na ljubljanskem trgu je blaga dovolj, posebno sadja in zelenjave. Po sadni razstavi so se cene sadju na trgu znatno dvignile, kar ni niti v korist producentov, še manj pa pospešuje porabo. Krompirja je na trgu dovolj in mu je cena od 1—1.50 Din za kg. Mlečni proizvodi: mleko 2.50—3 Din liter, smetana 12—14 Din, maslo sirovo 36—40 Din, čajno maslo 48—50 Din, kuhano maslo 40 Din kg. Jajca 1.50—1.75 Din za komad. — Seno je po 50—80 Din, slama po 40 Din za 100 kilogramov.

g Žitno tržišče. Položaj na našem žitnem tržišču je v glavnem neizpremenjen. Pšenice se ponuja nekoliko več; toda povpraševanja po nji je malo. Danes stane pšenica bačka 78—79 kg težka v Ljubljani 340 Din, na novosadski blagovni borzi 295 do 297 Din; ječmen bački 65—66 kg težak v Ljubljani 295—330 Din; oves, rešetan, 230—235 Din, rž mačvanska 325—330 Din za 100 kg. Koruza bačka, nova, sušena, stane na bački postaji 195 Din. — Mednarodni poljedelski zavod v Rimu objavlja najnovejše podatke o svetovni letini, iz katerih je razvidno, da je letošnji pridelek žitaric znatno boljši od lanskega. Tako računajo na milijone stotov letos (lani): pše-

nica v 30 državah 673 (637), rž 22 držav 206 (189), ječmen 28 držav 239 (226) in oves 25 držav 435 (434). Poročila o koruzi iz Severne Amerike javljajo manjši pridelek kakor lani. — Ni čudo torej, če so pod vtisom teh poročil začele v Ameriki stalno nazadovati cene žitom, posebno pšenici. In ta vpliv se, sicer še v mali meri, pa vendarle občuti tudi na tržiščih naše države.

g Lesni trg. Lesna kupčija je še vedno precej živahna, ker pospešuje lepo vreme stavbeno delovanje. Navadno je namreč v tej dobi kupčija pojemala, ko so ustavili stavbena dela. Na ljubljanski borzi se vsak dan proda po nekoliko vagonov raznovrstnega lesa, za katerega se doseže te-le cene: Trami merkantilni franko vagon meja za kubičen meter 317 Din, trami 7-9 na nakladalni postaji po 260 Din, smrekove deske franko vagon meja po 450 Din; bukova drva, suha, zdrava, 1 m dolga na mejl po 22.50 Din, deloma po 22 Din za 100 kg. Suhe letve, smreka, jelka 24-48, 4 m, na nakladalni postaji po 480 Din kubičen meter, letvice, 4 m dolge, po 600 Din, 2 in 3 m dolge po 530 Din. — Išče se taninski in brusni les, bordonali in testoni. — Da si naša lesna trgovina zagotovi za bodočnost inozemska tržišča, bo morala naša lesna industrija skrbeti za tehnično izpopolnitev, drugače ne bo mogla vzdržati konkurence Avstrije in Romunije.

g Cene novemu vinu. Trgatev je v večini vinorodnih krajev že pričela, četudi bi bilo želeto, da se z ozirom na ugodno toplo vreme še nekoliko počaka. Tako je veliki župan mariborske oblasti naslovil na srezke poglavarje poziv, naj potom županstev vinorodnih občin vplivajo na vinarje, da nikakor ne vrše vinske trgatve pred 10. oktobrom. Dokler je trtno listje zdravo, zeleno, proizvaja dragocene snovi, ki višajo vrednost vinskemu moštu. — Cene moštu se ravnaajo po stopinjah sladkorja. Povprečno se plačuje mošt od 16—17 stopinj po 4.50—5 Din liter, 18 do 20 stopinj po 5—6.50 Din, čez 20 stopinj po 7 Din in še več. Sortirana vina imajo povprečno po Din 0.50 pri litru več. Smarnica in druga manj vredna vina nimajo nobene cene.

Živina.

g Živinski sejem v Ljubljani. Zadnji živinski sejem je bil bolj šibko obiskan in tudi kupčija je bila mrtva. Prigon je znašal 169 konj, 47 volov, 34 krav, 10 telet ter 70 prašičkov za rejo; skupno torej 330 glav. Od teh je bilo prodanih: 27 konj, 39 volov, 25 krav, 5 telet ter 42 prašičkov; skupno 138 komadov. Cene so se plačevale za kg žive teže: voli prvovrstni 9 Din, II. 8 Din, III. 7 Din; krave debele 5—6 Din, klobasarice 3—4 Din, teleta 13—14 Din. Prašički za rejo po komadu 200—300 Din; konji po kakovosti.

g Mariborski prašičji sejem 30. t. m. Zadnji mariborski svinjski sejem je bil precej živahen, vendar je bil dogon pičel. Prignanih je bilo 222 prašičev. Povprečne cene so bile: prašiči 5—6 tednov stari 90 do 125 Din komad, 7—9 tednov stari 150 do 200 Din, 3 do 4 mesece 320—420 Din, 5 do 7 mesecev 450—480 Din, 8 do 10 me-

secev 550—650 Din, 1 leto stari 1100 Din komad. Za kg žive teže se je plačevalo 10 do 11.50 Din, mrtve teže 15—18 Din. Prodalo se je 185 komadov.

g Kupčija z jajci. Doba za jajčjo kupčijo ni ugodna, ker je le malo blaga. To se pa dobro proda, vendar mora biti sveže. Nakupna cena se vrti okrog 1.25 Din, prodajna pa 1.50—1.75 Din za komad.

g Sveža jajca. Kot sveža jajca razume no ona, ki so stara eden do dva dni. Imenujejo jih tudi pitna. Pitno jajce mora nuditi gotovost, da ni pokvarjeno in da ni niti v začetku pokvarjenja. Sveže jajce je tudi znatno boljšega okusa, najsi ga uživamo kot pitno, kot mehko kuhano ali v drugi obliki. Zato je sveže pitno jajce mnogo boljše plačano, nego vležana jajca. To bi morali vpoštevati kmetje, pa tudi trgovci z jajci.

Semnji.

Od 10. do 22. oktobra: na Kranjskem: Semič (12.); Kamnik (15.); Lukovica (18.); Sodražica (13.); Velike Poljane (10.); Cerklje pri Kranju (21.); Radeče (11.); Izlake (21.); Radohova vas (18.); Žubina (21.); Ljubljana (12.); Nadlesk pri Ložu (15.); Žiri (21.); Kandija (20.); Boh. Bistrica (18.); Kranjska gora (10.).

Na Štajerskem: Rajhenburg (10.); Teharje (12.); Planina (15.); Oplotnica (10.); Mozirje (18.); Podstreda (18.); Vojnik (18.); Maribor (22.); Sevnica (21.); Sv. Peter pod Sv. gorami (21.); Celje (21.); Dramlje (22.). Za morebitne napake uredništvo ni odgovorno.

Razno.

g Trgovinska pogodba z Nemčijo. Pogajanja za trgovinsko pogodbo z Nemčijo so že pred več meseci zaključena, pogodba pa še ni podpisana, ker zahteva Nemčija med drugim, da se v prometu med obema državama odpravi potni vizum. Da bi se končna pogajanja pospešila, je ministrski svet sklenil, da se ima odpraviti sekvester nad imovino nemških podanikov v Jugoslaviji.

g Stanje hmeljske kupčije. Cene hmelju so se v zadnji dobi gibale v Savinjski dolini pod 50 Din za kg. Kupčija je bila v splošnem zelo mrtva, četudi so bile cene na inozemskem tržišču precej ugodne in mnogo višje. Najbolj so tiščali k tlom cene novi hmeljarji izven Savinjske doline, ki so sami prihajali v Žalec ponujati blago, ki so ga večkrat oddali za naravnost sramotne cene. Taki neorganizirani hmeljarji so zelo škodovali hmeljarstvu. Dolžnost Hmeljarskega društva v Žalcu bi bila, da razpredejo svojo organizacijo po vsej Sloveniji in pridobijo kot člane vse nove hmeljarje, da na ta način preprečijo v bodoče take nezdrave pojave v hmeljski trgovini. — V zadnjih dneh je v tem oziru opaziti razveseljiv preokret. Ker prihaja na trg le malo res dobrega blaga, se je med hmeljskimi kupci razvila velika konkurenca za take partije. Sedaj ni več mogoče dobiti blaga izpod 50 Din za kg. Cene splošno naraščajo. — Na vojvodinskem hmeljskem tržišču se največ povprašuje po prvovrstnem in drugovrstnem blagu. Cene se gibljejo med 45 do 50 Din za kg. — V

Zatcu na Češkem plačujejo hmelj po 74 do 79 Din kg, srednje vrste 67—71 Din, slabo blago po 64—67 Din. — Za hallertanski hmelj na Nemškem se dobijo cene do 76 Din za kg.

g Dolgovi naših kmetov. Ministrstvo je pred kratkim zbralo podatke o dolgovihi kmetov v vsej državi. Iz poročil je razvidno, da odpade na vsako oblast približno 35 milijonov dinarjev dolga. V vsej državi znaša torej zadolženost kmetov okrog 1300 milijonov dinarjev. Najbolj so zadolženi kmetje v šumadijski oblasti (160 milijonov dinarjev). Potem pride ljubljanska oblast s 101 milijonom, zagrebška s 92 milijoni, podunavska s 70 milijoni, mostarska s 35 milijoni in sarajevska oblast s 33 milijoni dolgov. Štípka jih ima le 420.000 dinarjev. — Najmanj je zadolžen kmet iz Južne Srbije. To pa zato, ker so tam kmetje najmanj obdavčeni, posebno pa daleč manj nego v Sloveniji. V velikanski meri se poslužuje kredita kmet v Srbiji. — Ministrstvo zbira podatke in išče sredstva za ozdravljenje kmetske zadolženosti, kar je že skrajni čas. Kmetu se mora pomagati, kajti če je kmet bogat, je bogata vsa država.

Sadna razstava v Rimskih toplicah. Zelo prijetno presenečenje nam je napravila sadjarska in vrtnarska podružnica v Šmarjeti pri Rimskih toplicah dne 18. septembra. Presenetila nas je z jako lepo in v vsakem oziru uspešno sadno razstavo. Z negotovostjo in celo z nekolikšnim nezupanjem se je pripravljala ta prva prireditel v laškem okraju. Vendar nas je nepričakovani uspeh prepričal, da so bili vsi tozadevni dvomi neupravičeni. Brez dvoma je ta gospodarski uspeh v prvi vrsti zasluga g. šolskega upravitelja Majerja, ki je šel od hiše do hiše in je pridobil ljudstvo z vztrajno in odločno propagando za razstavo. Marljivo mu je v tem oziru pomagal tudi g. Agreš. Določitev vrst in ves trudapolni aranžma prireditve pa je izvršil naš nedosegljivi sadjarski učitelj g. Miha Levstik iz Celja. Tozadevno mu je z vso spretnostjo šlo na roke domače učiteljstvo. Otvoritev razstave se je vršila v nedeljo zjutraj s predavanjem o izboru sadnih vrst in o ekonomični uporabi sadja. Po predavanju pa so imeli posestniki in vsi mnogobrojni ljubitelji naših najplemenitejših gospodarskih panog — sadjarstva in vrtnarstva — v Rimskih toplicah in v Laškem priliko pri sadnem ogledu spoznati imena nepoznanih sort, spoznati uporabo raznega sadjarskega orodja in ob pogledu na belogrnjene, z rumenim in rdečim žlahtnim sadjem bogato obložene mize — na okusno okrasitev s tihim zelenjem in z zalimi, skromnimi cveticami uživati čisto, neskaljeno veselje in tiho radost. Uspeh razstave ni bil samo gospodarski, ampak tudi vzgojni. Rimske toplice, ta čarobni planinski kotiček, pa nam je v svoji ljubki, jesenski zasanjenosti nudil to nedeljo brez običajnega tujskega in gostilniškega hrušča in truščja mnogo iskrenega užitka in pristrčne domače zabave. F. W.

g Nov način pralovanja čiliske solitre. Kakor poročajo, je Josip Nuškovič, brat znanega opernega pevcu, ki je mnogo let deloval v čilenski industriji solitra, izumil

nov način produkcije, ki omogoča znižanje proizvajalnih stroškov za 40 odstotkov in uporabo manj vrednih rud. Ta nov način produkcije, ki je že patentiran, bo povzročil popoln preokret v čilenski industriji solitra, ki se je deloma nahajala v težki krizi. Stevilne tovarne, ki so v zadnjem času brez izgleda na bodočnost ustavile obrat, bodo znova pričela obratovati. Ta preobrat moramo pozdraviti z zadoščenjem, ker se velik del čilenske industrije solitra nahaja v rokah naših rojakov-izseljencev.

Širom Slovenije po svojem dobrem blagu in nizkih cenah, dobro znana tvrdka F. in I. GORICAR, -Pri Ivanki, Ljubljana, Sv. Petra cesta 29, priporoča novo-došlo krasno izbiro vsakovrstnega sukna za moške in ženske obleke in povrtnike, pliš, žamet, krasne modne barhente za obleke, vsch vrst kotenino, zimske rjuhe in deke, kovtre, korce, triko perilo, otroške in velike volnene jope in vestje, ogrinjalko, rute, šerpe, nogavice, kravate, srajce itd. Velika izbira izgotovljenih damskih plaščev in moških povrtnikov, kozuhovine za na plašče. — Oglejte si blago in cene v naših izložbah! — Pri večjem nakupu še poseben popust!

Fabiani & Jurjovec

Ljubljana, Stritarjeva ul. 5.

Velika zaloga **suknenega blaga** za moške in ženske obleke. — Lepa izbira svilenih rut in šerp. — Krojači in šivilje, pišite po vzorce.

Bolni živci!

Časniške kronike prinašajo vsak dan cele rubrike o samomorih in pri čitanju takih vesti dospje bravec do prepričanja, da so vzrok takim dejanjem prav pogostoma živčne bolezni. Zdravniki vsega sveta se sedaj trudijo, da pobližajo to bolezensko stanje, kajti bolni na živcih so ozdravljivi.

Kolkor dni v letu, toliko noči brez spanja prebijejo ti bolniki z misljo, kako bi se osvobodili te bolezni. Razni glavoboli, šumenja v ušesih, dozdovne prikazni pred očmi, krčvi v želodcu in drugo, onemogočajo vsako delo. Ti pojavi so jasna znamenja bolnih, utrujenih živcev. Povojni ljudje so žal zelo dobra snov za živčne bolezni in posledica tega je velika množica bolnikov in samomorilskih kandidatov.

V boju za zdrave živce

in da ustvarimo sopot zdrav rod imamo na prvem mestu izvino zdravilno sredstvo

„Kola-Lecithin“

Mnogi uspehi kažejo, da „Kola-Lecithin“ čudovito učinkuje, požilja rdečča krvna telesa, človeka vdranje v mladost in svežost. O uspehu tega sredstva so more vsakdo prepričati, le poguma se ne sme izgubiti. Spodaj navedena tvrdka polje vsakomur, ki naznani svoj naslov

popolnoma zastoj

malo poskusno skatljivo „Kola-Lecithin“ in primerno poučno brošuro. To knjižico je spisal specializist ki se je sam moral boriti s svojimi živci, in je toraj vsakemu živčno bolnemu dober svetovalec. Zahtevajte takoj malo brezplačno pošiljko za poskus.

ERNST PASTERNAK, BERLIN 50.
Michaelkirchplatz Nr. 13. Odd. 760